کتێبێکی بە خوێن نووسراو:

حەمە سەعید حەسەن

«کوشت و بڕ: رووخساری ئەم شارەی گۆڕیوە

ئەو بەردە: ئیسقانە،

ئەو چرە دووکەڵە: هەناسەی ئینسانە»

جەللاد و قوربانی:

وەک چۆن ناتوانین هیچ ماددەیەک لە ناو ببەین، هەروایش ناتوانین ئەگەر هیچمان لەبەر دەستدا نەبی ماددەیەک دروست بکەین. لە روانگەی ئەوانەوە کە بڕوایان بە غەیب هەیە، ئەوە تەنیا خوایە توانیوەیەتی بی ئەوەی هیچ کەرەسەیەکی لەبەر دەستدا بووبی، گەردوون بخولقینی، هەروەها دەشتوانی ئیسک و پرووسکی رزیوی مردوو هەزاران ساڵە زرپو زیندوو بکاتەوە.

لە سەرەتای ساڵانی بیستی ئەم سەدەیەدا، لە باشووری کوردستان، لە شاری سلیمانی جەمال عیرفان دەیگووت:«وەک چۆن سووتوە جگەرە نابیتەوە بە تووتن، مردوویش زیندوو نابیتەوە.»

لەسەر ئەم قسانە لە (٢٣ی١٢ی١٩٢٣) دا «١»، لە ژیر چەتری دەسەڵاتی شیخ محمود دا تیرور کرا. شەست و دوو ساڵ دوای ئەم رووداوە، عەبدول خالیق مەعرووف لە سەر کتیبی (ئازادی لە کۆمەڵی کوردەواری دا) بە هەمان چارەنووس گەیشت.

وەک چۆن لە سەردەمی دەسەڵاتی شیخ محمود دا زانا ئایینی یەکان خوینی(جەمال عیرفان)یان حەڵاڵ کرد،ساڵی ١٩٨٥یش کوششی بی وچانی زانایانی ئایینی کورد ریگەی بۆ تیرورکردنی عەبدول خالیق مەعرووف تەخت و خۆشکرد.

هەر لە نیوەی دووەمی ساڵانی هەشتادا و هەر بە هاوکاری نیوان بەعس و ئیسلام، لە سلیمانی رەوف زوهدی و عومەر توفیقیش تیرور کران، ئەمیان لەسەر کتیبی (بۆ لە هەقە کەوتنە تەقە؟) و ئەویان لەبەر نامیلکەی (منداڵ نەبوون بەبی حەب).

تەنانەت نووسینی کوردی بە حەرفی لاتینی لای ئیسلامی بەعس بە دژایەتی کردنی پیتی قورئانی عەرەبی دەکەویتەوە و (دلشاد مەریوانی) لە سەر تیرور دەکری. (کەریم زەند)یش «٢» چونکە ئینجیلی کردبووە کوردی هەوڵی کوشتنی دراو بە سەختی بریندارکرا.

ساڵانی شەست سەردەمی ناسر(محەمەد شەلتوت) ئیمامی هەرە گەورەی مزگەونی ئەزهەر فەتوای دا:(ریکەوتن لە گەڵ ئیسرائیلدا حەرامە). ساڵانی حەفتا سەردەمی سادات، (متەوەلی شەعراوی) وەزیری ئەوقافی میسرفەتوای دا:(ریکەوتن لە گەڵ ئیسرائیلدا حەڵالە.) «٣»

زانایانی ئایینی کوردیش بە هەمانشیوە ئایین وەک یەکیک لەدەزگا سەرکوتگەرەکانی دەسەڵاتی سیاسی دەخەنەگەڕ، بە چاوپۆشین لە شیوازی فەرمان رەوایی و ناسنامەی دەسەڵاتداران.

جاران له سایه‌ی ده‌سه‌لاتی ئیسلامدا زانایانی ئایینی وه‌ک: حه‌للاج و قورتووبی و سه‌هره‌وه‌ردی تیرور ده‌کران. له‌م سه‌رده‌مه‌یشدا، حسین مروه، مه‌هدی عامیل و فه‌ره‌ج فوده ده‌کوژرین. نه‌جیب مه‌حفوز، عه‌زیز نه‌سین، سه‌لمان روشدی و ته‌سلیمه نه‌سرین فه‌تواو هه‌ولی کوشتنیان ده‌دری. عه‌لی عه‌بدولره‌زاق و دکتور جه‌لال سادق ئه‌لعه‌زم ده‌درین به دادگا. عه‌لا حامید زیندانی ده‌کری، دکتور نه‌سر ئه‌بوزه‌ید و ریبوار ئه‌حمه‌د ناچاری هه‌لاتن و خوشاردنه‌وه ده‌بن.

په‌یامیکی خویناوی:

له سه‌ره‌تای سالانی ۱۹۸۵دا عه‌بدولخالیق مه‌عروف (ئاده‌ مزاد له کومه‌لی کورده‌واری) «۴» دای بلاو کرده‌وه. پیشتر سانسور بواری بلاو بوونه‌وه‌ی هه‌مان کتیبی به ناو نیشانی(ژن له سایه‌ی ئیسلام دا) نه‌دابوو. له‌گه‌ل بلاوبوونه‌وه‌ی کتیبه‌که‌دا مزگه‌وت و به‌دناوترین ده‌زگای سه‌رکوتگه‌ری رژیمی به‌عس: ئاسایش، ده‌ستیان تیکه‌ل کردو هه‌رچی‌یان بو ناو زراندنی نووسه‌ره‌که‌ی له ده‌ست هات، دریغیان نه‌کردو سه‌ره‌تا فه‌رمانی له‌ناو بردنی کتیبه‌که‌یان ده‌رکرد، دواتر له سه‌ره‌تای ئه‌پریلی هه‌مان سالدا خاوه‌نی کتیبه‌که‌شیان کوشت. «ئه‌وی کتیب بسوتینی، ئینسانیش ده‌سووتینی.» مه‌لا و به‌عسی راستیی ئه‌م گوته‌یه‌ی هاینریش هاینه‌ی شاعیری ئه‌لمانی‌یان سه‌لماند.

هیچ ئایدیولوژی‌یه‌ک (به هه‌موو ئاینه‌کانیشه‌وه) هینده پیروز نی‌یه، که‌س بوی نه‌لوی به‌چاوی گومان و ره‌خنه‌وه سه‌رنجی بدات. به‌وه‌دا هه‌رچی ره‌خنه‌ی له ئیسلام گرتبی، له‌بری ململانییی فکری، دووچاری کوشتن، توقاندن و راونان بووه، به هیزیی لوگیکی ئه‌م ئایینه ده‌بیته جیی گومانیکی راسته‌قینه. ئه‌گه‌ر زانایانی ئیسلام بروایان به ئایینه‌که‌یان پته‌و و پشت ئه‌ستوور بوونایه لیی، له بری حه‌لالکردنی خوینی روشنبیران، دایه‌لوگیان په‌سه‌ند ده‌کرد و زه‌نده‌قیان له ره‌خنه نه‌ده‌چوو.

په‌نابردنه به‌ر تیرور ره‌نگدانه‌وه‌ی لاوازی و ترسنوکی‌یه. هه‌رگیز هیچ ده‌سه‌لاتیک ناتوانی نووسه‌ریکی راسته‌قینه بسریته‌وه. بلند حه‌یده‌ری گوته‌نی: (گوولله‌یه‌ک چون ده‌توانی کوتایی به ژیانی نووسه‌ریک بینی، که داهینانی بووبیته به‌شیک له ژیانی که‌سانی دی؟) عه‌بدولخالیق چاوه‌ری ئه‌وه‌ی ده‌کرد پیستی بکه‌نه پوستال و (کاسه‌ی سه‌ری بکه‌نه ته‌پله‌کی جگه‌ره.) «۵» به‌لام وه‌ک نووسه‌ریک ئه‌وه‌ی به سه‌رشوری ده‌زانی لیگه‌ری به‌عسی ومه‌لا وینه‌ی ئیستا و داهاتووی وولاته‌که‌ی بکیشن. ئه‌و وه‌ک روشنبیریکی هاوچه‌رخ دژی ئایدولوژیه له ئاسمانه‌وه باریوه‌کان و بیرورا زه‌مینییه به‌سه‌رچووه‌کان بوو.

ره‌خنه وه‌ک بنه‌ماخوازه‌کان بانگه‌شه‌ی بو ده‌که‌ن، به‌رهه‌میکی ته‌جریدی نی‌یه، کاریکی شورشگیرانه‌یه‌و ئه‌وی ره‌خنه‌ی له ئایین نه‌بی، ره‌خنه‌ی له هیچ شتیکی دیکه نی‌یه. عه‌بدولخالیق وه‌ک باکونین ده‌لی، ده‌یزانی: (هه‌تا سه‌ردار و سه‌روه‌رمان له ئاسمان هه‌بی، له سه‌ر زه‌مین کویله ده‌بین.) بویه وه‌ک چون (مه‌له‌ک تاوس بیجگه له خوا کرنووشی بو که‌سی دیکه نه‌برد،) ئه‌میش بیجگه له راستی سه‌ری بو هیچ ده‌سه‌لاتیکی دیکه شور نه‌کرد.

عه‌بدولخالیق ده‌یزانی گه‌لانی ئه‌ورووپا له ئه‌نجامی خه‌باتیکی دریژخایه‌ن و دژواره‌وه له ده‌سه‌لاتی ئایین رزگاریان بووه، ئه‌ویش چرای هه‌مان خه‌باتی له کوردستان هه‌لکرد. ئه‌و روشنبیریکی مه‌زن و شورشگیر بوو، بویه تیرور کرا، ئه‌گه‌ر مولحیدیکی ساکار و نووسه‌ریکی رووکه‌ش بووایه لیی نه‌ده‌توقین و نه‌یان ده‌کوشت.

ئه‌و پیی وابوو: ئه‌وانه‌ی ده‌ستیان له پله‌و پایه‌ی بلندی کومه‌لایه‌تی گیر ده‌بی، له رووی ئاکار و ره‌وشته‌وه له

نشیودان.
ئەوانەی بە سامان شاد دەبن، ویژدانیان لە کیس دەچی. ئەوانەی یەخەی کراسیان هەمیشە خاوینە، داوینیان پوخلە.
عەبدولخالیق شارەزای لاپەرەی خویناویەکانی میژووی ئیسلام بوو، دەیزانی دهشی وەک بە شاری کوری بەرد بە تاوانی زەندیقی لە ژیر قامچیدا پەپوولەی گیانی بو بەهەشتی نەمری هەلفری، یان وەک کەعبی کوری شەرەف بە تاوانی لاقرتی بە محەمەد کردن، سەری لە لەشی جوی بکریتە وە. دەیزانی ئیسلام هەرگیز لە دەرەوەی خوی بواری ووتوویژی نەداوە. ئەگەر تاک و تەرا لە ناو خودی ئیسلامیشدا کەسی وا هەلکەوتبی بەچاوی رەخنەوە سەرنجی کەلە پووری فیکری ئیسلامی دابی، هەرگیز نەیتوانیوە وەلامی داخوازیە کانی سەردەم بداتە دە. محەمەد عەبدە چونکە وەلامی قایلکەری پی نی یە، بو دەمکوتکردنی نەیارانی ئیسلام پەنای دەبردە وە بەر گوتەی محەمەد: (بیر لە خودی خوا مەکە نەوە، بیر لەو شتانە بکەنەوە خوا خولقاندوونی.)
عەبدولخالیق لە«کتیبە خویناوی یەکەی نیسانیدا» «٦» بە پشت بەستن بە دەقی قورئان، گووتەو هەلس و کەوتی محەمەد و بوچوونەکانی شافیعی، تیروانین و مامەلەی ئیسلام سەبارەت بە ژن روون دەکاتەوە. نووسەر نە سووکایە تی بە ئیسلام کردووە، نە بەو مەبەستەیش هەلویستی ئیسلامی دەربارە ی ژن، شی کردوتەوە، بەلکو ئامانجی لیکولینەوەکەی پەردە لادانە لەسەر رووخساری دزیوی کیوی ئەو سووکایەتییەی ئیسلام بەژنی کردووەو دە کا دەشی لە نیو کوردەواریدا زور کەسی واهەلکەوتبی هیندەی عەبدولخالیق و زیاتریش شارەزایی لە ئیسلامدا هەبووبی، بەلام هیشتا کەسی وای تیا هەلنەکەوتووە هیندەی وی بویر و هیندەی وی بەراشکاوی و قوولی هەلویستی ئیسلامی لە مەر ژن لیکدابیتەوە.
زوربەی خەلکی کوردوستان بە نووسەرانیشەوە، کە دەبینن روژانە بە ئاشکرا سووکایەتی بە ژن دەکری، ئوبالی بەکەم سەرنجدانی ژن دەخەنە ئەستوی هەلویستی ئەم مەلا و ئەو زانای ئایینی. عەبدولخالیق هەولیداوە ئەم هەلە باوە راستبکاتەوە و سەرنجی خەلکی بوئەوە رابکیشی کە ئەوە ئیسلامە سووک دەروانیتە ژن، نەک ئەم یان ئەو ئاخوند، ئەوی رەخنەیشی هەیە با ئاراستەی دەقی قورئان، گوتەو کردەوەی موحەمەد بکا.
پەیامی سەرەکی کتیبەکەی لەوەدا چر دەبیتەوە کە: ئەوی هەلویستی زانایانی ئایینی کومەلگای هاوچەرخ بە چەوت، نارەوا و نائینسانی دەزانی،با هەلویست بەرامبەر ئیسلام بنوینی، نەک بە رامبەر ئەو مەلایانەی بە موو لەو ریبە لایان نەداوە، کە ئیسلام بە هوی دەقی قورئان و گفتاری محەمەدەوە نەخشەی کیشاوە.
ئەوی دژی مارە برینی مندالی سەربیشکەو فرەژنی و ژنی سەفەری یە، با ئیسلام تاوانبار بکات نەک مەلاو ئاخوند.
سەرچاوەی بە سووکی سەرنجدانی ژن دەقی قورئان و گوتەی محەمەدە نەک لیکدانەوەو هەلس وکەوتی زانایانی ئیسلام. ئەوانەی لە ئیران و ئەفغانستان سووکایەتی بە ئینسان بە گشتی وبە ژن بە تایبەتی دەکەن، موسولمانی راستەقینەن و بەو پەری هوشیاری، وریایی و دەستپاکی یەوە ناوەروکی دەقە پیروزەکان، فەرمانی خوداو پیغەمبەر جی بەجی دەکەن. ئەوی هەلس و کەوتی دەسە لاتدارانی هاوچەرخی ئیسلام پەسەند ناکات، ئەوە دانی پیادا بنی یان نە ء، پی بزانی یان نە ء، ئیسلام رەتدەکاتەوە. ئەمە کروکی نامە بەخوین نووسراوەکەی عەبدولخالیق مەعرووف بوو.

جیاوازی چینایەتی:

ئایین لی ناگه ری چه وساوه کان له پیناوی ژیانیکدا شیاوی ئینسان بی، راپه رن، چونکه به لینی به هه شتی ئه و دنیای پی داون. ئایین زورلیکراوانی سرکردووه و ریگره له به رده م لافاوی په لاماریان دا و یاخیبوون له ده سه لاتداران به یاخی بون له خوا ده زانی.
محه مه د به هه ژاران ده لی: (ئه گه ر ده تانزانی خوا چی بو پاشه که وت کردوون، خه متان بو ئه و شتانه نه ده خوارد که نیتانن.) یان: (ئارامگرتن چاکه، بو هه ژاران چاکتریکه.) هه ر به پی ی گوته ی محه مه د: (ئه و کویله یه ی هه لاتبی، تا نه گه ریته وه لای خاوه نه که ی نویژی لی قبول ناکری.)
محه مه د به گویره ی قورئان خه لکی ده هینایه سه ر ئه و باوه ره ی که جیاوازی چینایه تی و ده سه لاتی ده وله مه ندان، ویستی خوان، چونکه قورئان پیمان ده لی: (خوا فه زلی بریکی به سه ر بریکی دیکه دا داوه، ئایه تی ۲۱ سوره تی ئیسرا _تا خه لکانیک _ به هوی سامانیانه وه _ خه لکانی دیکه له راژه ی خویاندا بخه نه گه ر. ئایه تی ۳۲ سوره تی زه خره ف.) «۷ »که واته ده قی قورئان لایه نگری جیاوازی و چه وساندنه وه ی چینایه تیه و، ده وله مه ندیی و هه ژاریی به شتیکی هه میشه یی و ئاسایی ده زانی.
(ته نانه ت محه مه د به نیازی وه ده ستهینانی پشتگیرییان و دابین کردنی قازانجی بازرگانانی مه ککه، رووگه ی موسولمانانی له مزگه وتی ئه قساوه گوری به مزگه وتی حه ررام و حه جیشی فه رز کرد.)«۸»
ده زگای ئایین هه میشه بو کوتانه وه ی سه ری چه وساوه کان کوته کی به زه بری ده ستی ده سه لاتداران بووه.
(سالی ۱۹۹۷که هه ژارانی قاهیره دژی بلندبوونه وه ی نرخی شتومه ک رژانه سه رشه قام، ئه زهه ر ئه و به ره نگاربوونه وه ی به کاری شه یتان ناوبرد.) «۹»
له روانگه ی ئیسلامه وه: « قنیاتکردن گه نجینه یه که له ناوچوونی بو نییه.» و ئه وانه ی له م دنیا به هه موو جوره چه وساندنه وه یه ک قایلن، خوا له و دنیای دی له به هه شه شتدا پاداشتیان ده داته وه، که چی ئه وانه ی یاخی ده بن، له م دنیا ده سه لاتداران و له و دنیا خوا سزایان ده دات، ئه گه رچی له به ر روشنایی به لینی قورئاندا ده بوو وه ک چون ملکه چان له و دنیا پاداشت وه رده گرن، یاخیبووانیش هه ر له و دنیا سزا بدرین.
ئایین ئه گه ر رولی سروشتی خوی رولی ئه سپه که ی ته رواده ی له ناو چه وساوه کاندا وازی نه ده کرد، ده سه لاتی سیاسی له شکری ئیسلام به گژ نه یارانی ده وله تدا ده کات. به پیی ئایدولوژیای ئیسلام خوا به مه به ستی تاقیکردنه وه ده وله مه ندیی و هه ژاریی هیناوه ته گوری. (ده یه وی بزانی ده وله مه ند خیر ده کات یان نه ؛؟ هه ژار ئارام ده گری یان نه ؛؟) «۱۰» که چی ده وله مه ندی خیر نه که ر ته نیا له و دنیا، به لام هه ژاری ئارامنه گر له هه ردوو دنیا سزا ده دری.

ئازادی و دیموکراتی:

ئه گه ر چی قه ده غه یه ئایدولوژیای ئیسلام هاوچه رخانه له لایه ن روشنبیرانه وه بخوینریته وه، که چی ئیسلامیه کان هه ول ده ده ن له گه ل سه رده مدا بیگونجینن. له وه ده چی محه مه د بروای به م گونجاندنه هه بوو بی، ئه گه ر نا شیوازی فه رمان ره وایی ده ستنیشان ده کرد و له سه ر وه ختی ژیانیدا ریی ده دا گووته کانی بنووسرینه وه، یان نه ی ده گووت: (ئیوه خوتان کارووباری ژیانی خوتان باشتر ده زانن.)
ئایین به شیکی گرنگی ئایدولوژیاو ره گه زیکی سه ره کی هوشیاری کومه لایه تی چینه ده سه لاتداره کانه ، له کومه لگای

پیش سەرمایە داریدا. پیشە سازی بە رهەمی زانستەو زانستیش بەرهەم دینی، شوانکارەیی و کشتوکالیش ئایین دیننە بەرهەم. لە کومەلگا ئیسلامیەکانی ئیستایشدا ئایین ئایدولوژیای چین و تویژە کونە پاریزەکانە. ئەگەر دەسەلات کەوتە دەست ئیسلامیەکان، ئایین لە ئایدولوژیاوە دەبیتە یاسا، ئەمەیش کوشندەترین زەبر لە دیموکراتی دەدات. چونکە ئەوکاتە ووتویژکردن لەسەر یاسایش دەکەویتە خانەی کوفر و ئیلحادەوە، سزای کافرو مولحیدیش مەرگە.

(سەلەفیەکان هەموو رابردوو بە پیروز دە زانن، عەدەمیەکان هەموو رابردوو رەتدەکەنەوە.)«۱۱» چ ملکەچنەکردن بو یاسای گوران، چ سرینەوەی کەلەپوور بە هەموو لایەنەکانیەوە، ئاوکردنن بە ئاشی ژیانی نادیموکراتیدا. با ئیسلام لە سەر وەختی ژیانی محەمەد دا هەندی بوچوونی لە بابەتی: قەدەغە کردنی زیندەبە چال کردنی کچ و حەرامکردنی (سوود)یشی لەگەل خویدا هینابی، بەلام نەخوشیەکانی سەردەم بەو دەرمانە دیرینە چارەسەر ناکرین و هەلگرانی ئەو ئایدولوژیایە دەسەلاتیان بە دەستەوە بی، یان نەء، هەر لە بەردەم رەوتی کومەلگا و گوران و دیموکراتیدا بەربەستن، چونکە بروا بەوە ناهینن کە ئاینیش وەک دیاردە کومەلایەتیە روشنبیرییەکانی دیکە رەنگدانەوەی قوناغیکی ژیانی کومەلە.

قورئان بو ئەوە بەرهەم نەهینراوە گومانی لی بکری و رەخنەی لی بگیری، بو ئەوە هاتووە کویرانەو بی چەند و چوون بروای پی بکری. دەشی دەسەلاتداری ئیسلامی وا هەبی ، ئامادەی ووتوویژ کردن بی لە سەر ناوەروکی قورئان بەلام مەبەستی سەرکوتکردنی بەرابەرەکەیەتی و پیشەکی گومانی لە وەنییە کە خوی لەسەر هەقە. دەسەلاتدارانی ئیسلامی ئیران، تەنانەت لە ئەوروپایش و لە گەرمەی وتوویژیشدا نەیارانیان تیرور دەکەن، وەک لە ۱۳ی تەموزی ۱۹۸۹دا لە فیین د. قاسملو، د. فازیل مەلا مەحمودو عەولای قادری یان لە کاتی وتوویژدا کوشت. ئیسلام تەنیا کاتی دە توانی دیموکراتی بی، کە خەلکی سەرپشک بکا لەوەی دەرگای دل و میشکی بو دەخەنە سەر پشت، یان رەتی دەکەنەوە. هەموو میژووی دەسەلاتی ئیسلام لەم چەند ووشەیەدا بەرجەستە دەبی:(خوینرشتن لە سایەی شوورادا.) شوورا هەمیشە دیوجامەیەک بووە بو راوی نەیارانی ئیسلام. ئەگەرچی ئەفغانی پیی وایە: شوورا و دیموکراتی دوو روخساری یەک ناواخنن.، بەلام راستییەکەی شوورا هەمیشە ریگر بووە لە بەردەم داهینانی تاکەکەسدا و ئازادیی تاکەکەسی زەوتکردووە. لە وولاتە ئیسلامیەکاندا ئەوی ریزی لی نەگیری ، ئازادی بیرورادەربرینە. بیروباوەری ئیسلام هەمیشە بە زەبرو زەنگ و سەرکوتانەوە سەپینراوە و رابردووی گەلانی ژیر دەستی ئیسلام، میژوویەکە خویناوی و غەمگین.

ئایین: خاوینە و پیروز، دەولەت پوخلە و پیس. دەبوو بوار نەدری کانیاوی روشنی ئایین، تیکەل گومی لیخنی دەولەت ببی، کەچی گا ئایین لە راژەی دەولەتدایەو گا دەولەت دەکەویتە داکوکی لە ئایین کردن. هەندی جاریش وەک چون دیجلە و فورات دوای تیکەل بوون، ئاوی ئەمیان لەویان جیا ناکریتەوە، ئایین و دەولەتیش بەهەمان شیوە تیکەلی یەکتری دەبن. ئیدی فارابی گوتەنی: (ری نادری کەس خاوەنی خودی خوی بی و دەبی هەموان لە ئامیری دەولەتدا خودی خو لەدەست بدەن.) ئەوسا تاکەکەس خودی خوی دەدورینی، چونکە بو خوی ناژی، بو دەورو پشت و ئایندە(بە هەشت) دەژی. ئیسلام لیناگەری بیرکردنەوە و هەلسوکەوتی تاکەکەس رەنگدانەوەی سروشتیی خواست و وویستی خوی بن. تاکەکەس دەبی ملکەچی شەریعەت بی، بەمەیش لە ئازادی: لە کروکی بوونی بی بەش دەبی. لە ئیسلامدا تەنیا محەمەد نوینەری خوایە، دوای ئەو کەس ئەلقەی بەیەکەوەبەستنی تاکەکەس و خوانیە، بویە دەبوو ئایین مەسەلەیەکی تایبەتی نیوان تاکەکەس و خوا بی و دەسەلاتداران لی ی گەرین: تاکەکەس خوی بریاری پیوەندی نیوان خودی خوی و خودای خوی بدات.

ئایین دیارده‌یه‌كی كومه‌لایه‌تییه، به‌ ره‌ه‌ میكی روشنبیرییه‌و سه‌رخانی واقیعیكی دیاریكراوه، بویه ناتوانین به‌چاوپوشین له‌ قوناغه‌ كومه‌لایه‌تییه‌كان سه‌رنجی بده‌ین. له‌م روانگه‌یه‌وه‌ (ئیسلام وه‌لامدانه‌وه‌ی داخوازیه‌كانی كومه‌لگای جاهیلی بوو)

له‌ ئه‌وروپا چونكه‌ له‌ سه‌ده‌ی هه‌ ژده‌یه‌مه‌وه‌ كلیسا نابووت بووه‌و ئایین بوته‌ به‌ شیك له‌ فولكلور، ده‌سه‌لاتداران بو ئه‌وه‌ی ره‌وایی به‌ بریاره‌كانیان بده‌ن، پیویستیان به‌پشتگیری ئایین نی یه‌، پیویستیان به‌ پشتیوانی تاكه‌كانی كومه‌له‌، به‌لام (له‌ وولاتانی ئیسلامدا ده‌سه‌لاته‌ نادیموكراتییه‌كان له‌ ژیر جبه‌ی ئیسلامدا ناشه‌رعیبوونی خویان ده‌شارنه‌وه.)«١٢» ئیسلام ناتوانی دیموكراتی بی، چونكه‌ دیموكراتی بوون ریزگرتنه‌ له‌ بیروراى جیاواز، نه‌ك ملكه‌چكردن بو ده‌قی پیروز.

تاكیشه‌كان به‌زه‌بری ئایین یه‌كلایی بكرینه‌وه‌، دیموكراتی بوونی نییه‌، تا ئایین رولی سه‌ركوتگه‌رانه‌ی ئایدولوژیا ببینی، ئازادی تاكه‌كه‌س ئه‌فسانه‌یه‌. له‌ هه‌ر شوینی باسكردنی ئایین، سیكس و جیاوازی چینایه‌تی قه‌ده‌غه‌ بوو، دیموكراتی له‌وی نییه‌، باسكردنی ئه‌و سی كوچكه‌یه‌ش له‌ هه‌موو وولاتانی ئیسلامیدا تابووه‌. چون دیموكراتی له‌ سایه‌ی ده‌سه‌لاتیكدا ده‌ژی ، كه‌ ریبه‌ره‌كانی وه‌ك مونته‌زیری ناچاربن بلین:« واخومان به‌ جیهان ناساندووه، وه‌ك بیجگه‌ له‌ كوشت و بر حه‌زمان له‌ هیچی دیكه‌ نه‌بی.» «١٣ »

قورئان ده‌قیكه‌ نه‌ك هه‌ر مروف له‌ كویله‌یی رزگارناكا، به‌ لكو ده‌یكاته‌ كویله‌ی خوی. نه‌ ئایین یاسایه‌و نه‌ یاسایش ئایینه‌. یاسا ملكه‌چی گورانی هاوسه‌نگییه‌كانی نیوان چین وتویژه‌كانی كومه‌لگایه‌، به‌لام ئایین كه‌ ده‌بیته‌ یاسا چونكه‌ ئاسمانییه‌و پیروز، ریز بو شوین و كات دانانیت و خوی به‌ سه‌ر هه‌موو قوناغه‌كانی كومه‌لگا جیاوازه‌كاندا ده‌سه‌پینی، خوی به‌ ده‌رمانی هه‌موو نه‌خوشییه‌ كومه‌لایه‌تییه‌كانی گشت سه‌رده‌میك ده‌زانیت.

ئه‌دونیس ده‌لی: (له‌ روشنبیریی ئایینیدا هه‌موو شتیك پیشه‌كی بیری لیكراوه‌ته‌وه‌و چاره‌سه‌ری كاربر و ره‌وای بو دانراوه‌ و هه‌موو شتیك چ له‌ دنیا و چ له‌ قیامه‌ت ئاشكرایه‌و پیویستی به‌ بیرلیكردنه‌وه‌ نی یه.) «١۴»

ئه‌گه‌ر چی خه‌لكی ژیر ده‌سه‌لاتی ئیسلام گیریان به‌ده‌ست ده‌یان ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ی كومه‌لایه‌تییه‌ وه‌ خواردووه، كه‌چی (هه‌ندیك هوكاری سه‌ره‌كیی نه‌خوشیه‌كانی كومه‌ل ده‌به‌نه‌وه‌ سه‌ر دووركه‌وتنه‌وه‌ له‌ ئیسلام.) «١۵»

ئه‌و زمانه‌ی قورئانی پی نووسراوه، زمانیكه‌ ده‌یه‌وی خوی له‌گه‌ل هه‌موو كات و شوینیكدا بگونجینیت وهه‌موو به‌ها ریژه‌ییه‌كان به‌شیوه‌یه‌كی ره‌ها باس ده‌كا. ئه‌گه‌ر چی له‌ بواری روشنبیریدا هیچ شتی نییه‌ هه‌میشه‌ هه‌ر راست بی، به‌لام قورئان هه‌میشه‌ راسته‌. قورئان گه‌رچی به‌ شیكه‌ له‌ كه‌له‌پوور، كه‌چی ده‌سه‌لاتدارانی ئیسلام ده‌یانه‌وی وه‌ك ده‌قیكی هاوچه‌رخ سه‌رنجی بدری و ده‌خوازن به‌ ده‌رمانی ئه‌و تووخمه‌ گرنگه‌ی كه‌له‌پوور هه‌موو برینه‌كانی سه‌رده‌م ساریژ بكه‌ن، بی ره‌چاو كردنی ئه‌وه‌ی كه‌ كولیره‌ی ئه‌و رابردووه‌ ره‌سه‌نه، برسییه‌ هاوچه‌رخه‌كان تیرناكا.

دیموكراتی و ئیسلام پیكه‌وه‌ ناگونجین و هه‌ریه‌كیكیان ئه‌وی دیكه‌یان ده‌سریته‌وه‌. ئیسلامیه‌كان وه‌ ك دوكتور غالی شوكری ده‌لی:(موسیقا به‌ ده‌نگی شه‌یتان، شانو به‌ به‌دكاریی، گورانی به‌ عه‌وره‌ت، هونه‌ری شیوه‌كار به‌ بتپه‌رستی و ئه‌ده‌ب به‌ فریودانی كافرانه‌ له‌ قه‌له‌م ده‌ده‌ن.) «١٦»

محه‌مه‌د عه‌بدولوه‌هاب چونكه‌ له‌ گورانیه‌كدا گوتبووی:

نازانین له‌ به‌رچی هاتووینه‌ دنیاوه،
نازانین به‌ره‌و كوی ملده‌نیین،
نازانیین كام شتمان گه‌ره‌كه!

به تاوانی ئه‌وه‌ی بانگه‌شه بو ئیلحاد ده‌کات، راکیشرایه به‌رده‌می دادگا. لویس عه‌وه‌زیش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی گوتبووی: (جنوکه و فریشته، وه‌ک داستان و ئه‌فسانه به‌رهه‌می خه‌یالن.) به‌ره‌و رووی هه‌مان چاره‌نووس بووه‌وه.«۱۷»

ئیسلامیه‌کان ده‌یانه‌وی ئیستاش خه‌لکی بروا به: (یاجووج و ماجووج، هارووت و ماروت) «۱۸» هیرشی فروکه‌ی جه‌نگی ئاسای بالنده‌ی ئه‌بابیل و دووله‌تبوونی ده‌ریای سوور به گوچانی مووسا بکه‌ن! قورئان ده‌قیکی زانستی نییه‌و ئاساییه له‌گه‌ل زانستدا ناکوک بی. وه‌ک نموونه: گه‌رچی له دوا ئایه‌تی سووره‌تی لوقماندا هاتووه که: (خوا ده‌زانی چی له مندالداندا هه‌یه.) که‌چی سالانیکه به‌هوی تیروانیین و ئامیری تایبه‌تییه‌وه، دکتوریش ده‌زانی چی له پزدانی دایکاندا هه‌یه، به‌لام ئیسلامیه‌کان: ئه‌وانه‌ی جاران باسکردنی سوورانه‌وه‌ی زه‌ویشیان پی دروست نه‌بوو، ئیستا بو هه‌ر دوزینه‌وه‌یه‌کی زانستی نوی، به توپزی ئایه‌تیک ده‌بیننه‌وه له‌گه‌لیدا بگونجینن.

هه‌موو ئه‌و بزووتنه‌وانه‌ی له سایه‌ی ده‌سه‌لاتی ئیسلامدا داوای دیموکراتی و دادپه‌روه‌ری کومه‌لایه‌تییان کردووه، وه‌ک: بابه‌کیه‌کان، قه‌رمه‌تیه‌کان، ئیسماعیلییه‌کان و هه‌قه، ویرای کافر و زه‌ندیق به‌ویش تاوانبارکراون که خوشک و دایکیان بو خویان به حه‌لال ده‌زان، ئیستاش هه‌مان بالوره بو کومونیسته‌کان لیده‌ده‌ن، گه‌رچی زور له کومونیستان ته‌نانه‌ت ژنومیردایه‌تی نیوان دوتمام و پسمامیش به ئاسایی نازانن، چونکه زور جار وه‌چه‌ی ئه‌م جوره په‌یوه‌ندییه ناته‌واو دینه دنیاوه.

ئیسلامیه‌کان هه‌میشه خه‌لکیان به‌سه‌ر دوو سه‌نگه‌ردا دابه‌شکردووه، سه‌نگه‌ری موسولمانان و سه‌نگه‌ری کافران، ئه‌مه‌یش سه‌ره‌تای په‌نابردنه به‌ر زه‌بروزه‌نگ و پشتکردنه دیموکراتییه. هه‌رچی ملکه‌چی ده‌قه ئایینییه‌کان نه‌بی، ئه‌گه‌ر ده‌سه‌لاتیان نه‌بوو، ووشه‌ی بریندارکه‌ر، ناوناتوره‌و جنیوی ئاراسته ده‌که‌ن، که ده‌سه‌لاتیشیان هه‌بوو په‌نا ده‌به‌نه به‌ر شمشیر و گولله. ئیسلامییه‌کان که رولی ئوپوزیسیونیش وازی ده‌که‌ن و له ده‌ره‌وه‌ی فه‌رمانره‌وایی چالاکی ده‌نووینن، (ئه‌م هه‌ولـه‌شیان بو به‌ره و پیشبردن و گورینی واقیع نییه، بو گورینی ده‌سه‌لاته و ده‌یانه‌وی ده‌ستیان له ده‌سه‌لات گیر بی.)«۱۹»

ئیمامی تووفی ده‌لی: (ئه‌گه‌ر ده‌قی ئایینی له گه‌ل به‌رژه‌وه‌ندیدا نه‌گونجا، به‌رژه‌وه‌ندی ره‌چاو ده‌کری.) زانایانی ئیسلامی هه‌ندی جار سه‌رپیچی له ده‌قی پیروز ده‌که‌ن، به‌لام هه‌میشه له پیناوی به‌رژه‌وه‌ندی ده‌سه‌لاتدارانداا.

جه‌نه‌رال زیائولحه‌ق به‌لینی هه‌لبژاردنیکی دیموکراتییانه‌ی به خه‌لکی پاکستان دابوو، که پاشگه‌ز بووه‌وه ووتی: (روحیکی پیروز له خه‌ومدا پیی ووتم: دیموکراتی دژی ئیسلامه.) «۲۰»

(ئایینی خوتان بو خوتان و هی خوم بو خوم.) ئه‌گه‌ر چی ئه‌م ده‌قه له سووره‌تی کافران ئایه‌تی شه‌شدا هاتووه، که‌چی له سووره‌تی ئالعومراندا، ئایه‌تی ۸۵ پیچه‌وانه‌که‌ی گووتراوه: (بیجگه له ئیسلام هیچ ئایینیک له که‌س قبولناکری.) « ۲۱» ئه‌م ناکوکییه نابی ببیته جیی وتوویژ، چونکه قورئان خوا به‌رهه‌می هیناوه‌و حه‌قیقه‌تی ره‌هایه و هه‌موو شیکردنه‌وه‌و هه‌لسه‌نگاندنیکی ئیلحاده و کوفر. محه‌مه‌د که بی‌ده‌سه‌لات و هه‌لاتوو بوو له مه‌دینه دروشمی:(زوره‌ملی له ئاییندا نییه_ سووره‌تی ئه‌لبه‌قه‌ره، ئایه‌تی ۲۵٦)ی بلندکردبوه‌وه، به‌لام که ده‌سه‌لاتی په‌یداکرد، ته‌نیا له خیلی به‌نی‌قه‌ریزه «۹۰۰ »کوری گه‌نج وپیاوی سه‌ربری« ۲۲».

ژن و ئیسلام:

بریا ئاگری روحت جه‌سته‌ی ده‌سووتاندم،

بریا ده‌ست له‌ملانی ئاسمانیمان

هه‌میشه ده‌بوو،

بریا یه‌که‌مین شه‌وی بووک و زاوایه‌تیمان
هه‌رگیزاو هه‌رگیز کوتایی نه‌ده‌هات.«۲۳»
(ئه‌وه‌ی له‌ ژیاندا تامی ئه‌زموونی ئه‌وینی مه‌زنی نه‌کردبی، شیاوی به‌زه‌یی پیادا هاتنه‌وه‌یه‌، چونکه‌ نازانی چی له‌ کیس چووه‌.)« ۲۴»
ئه‌وپه‌ری خوشه‌ویستی له‌ پیوه‌ندی سیکسی نیوان ژن و پیاودا به‌رجه‌سته‌ ده‌بی، به‌مه‌رجی ره‌نگدانه‌وه‌ی ویست و ئاره‌زووی هه‌ر دوو لابی، به‌لام سیکس بیجگه‌ ئاره‌زووکردنی یه‌کدی هه‌ر هوکاریکی دیکه‌ی له‌ دواوه‌بی، ئه‌وا نه‌ک هه‌ر وه‌لامدانه‌وه‌یه‌کی سروشتی ئه‌وینی گیانی و جه‌سته‌یی دوو که‌س نابی، به‌لکو هه‌موو ناوه‌روکیکی خاوین و مروفانه‌ له‌ ده‌ست ده‌دات و ده‌بیته‌ دژوار و دزیوترین شیوه‌ی چه‌وساندنه‌وه‌ی مروف له‌لایه‌ن مروفه‌وه‌.
ژن و میردایه‌تی مروفانه‌ ته‌نیا ئه‌و جوره‌یانه‌ که‌ له‌سه‌ر بناغه‌ی خوشه‌ویستی بنیاتنرابی، هه‌ر کاتی مانگی ئه‌و خوشه‌ویستیه‌ش ئاوابوو، ئیدی له‌ په‌یوه‌ندیه‌کی مروفانه‌وه‌ ده‌بیته‌ نامروفانه‌و پیویسته‌ چی زووتره‌، هه‌لبوه‌شیته‌وه‌. له‌ ئیسلامدا پیوه‌ندی نیوان ژن و میرد له‌سه‌ر بنچینه‌ی چه‌وساندنه‌وه‌ی ژن هه‌لچنراوه‌، چونکه‌ چه‌وساندنه‌وه‌ بی زه‌برو زه‌نگ نازی، بویه‌ وه‌ک چون ده‌سه‌لاتداران به‌ پیی یاسا سه‌رپشکن بی ده‌سه‌لاتان سه‌رکوتبکه‌ن، پیاویش به‌ پیی ده‌قی قورئان (ئایه‌تی ۳۴ سوره‌تی ژن) ده‌توانی ئازاری جنسی، ده‌روونی و جه‌سته‌یی ژن بدات.
یه‌کیک له‌ خه‌سله‌ته‌ هاوبه‌شه‌کانی ده‌سه‌لاتدا ره‌ ملهوره‌کان، ئه‌وه‌یه‌ هه‌میشه‌ جامی پر له‌ زه‌بر و زه‌نگیان به‌سه‌ر لاوازاندا قلپ ده‌که‌نه‌وه‌. زورداران چونکه‌ وه‌ک بوونه‌وه‌ریکی لاواز سه‌رنجی ژنیان داوه‌، بویه‌ هه‌میشه‌ ژن بو تیری زه‌بر و زه‌نگیان نیشانه‌ بووه‌.
له‌ سه‌ر وه‌ختی پیش سه‌رهه‌لدانی ئیسلامدا می هیچ بایه‌خیکی نه‌بووه‌، زینده‌به‌ چال کراوه‌، وه‌ک هه‌ر کوتالیکی دیکه‌ فروشراوه‌، فره‌ژنی سنووری نه‌بووه‌، ژن به‌شایه‌ت نه‌چووه‌، میراتی نه‌که‌وتووه‌، ته‌نانه‌ت لای هیندیه‌کان که‌ میردی ده‌مرد، به‌ زیندوویی له‌گه‌لیدا ده‌نیژرا. چونکه‌ ئیسلام به‌ پیوانه‌ له‌گه‌ل سه‌رده‌می سه‌رهه‌لدانیدا هه‌ندی مافوکه‌ی بو ژن دابینکرد، که‌سانی وه‌ک سه‌ید قوتب ده‌یانوویست محه‌مه‌د وه‌ک ریبه‌ری شورشیکی کومه‌لایه‌تی بناسین، به‌لام هه‌ر له‌به‌ر روشنایی خوری ده‌قی قورئان، هه‌لسوکه‌وت و گوته‌کانی محه‌مه‌د و ریبه‌رانی ئیسلامدا به‌فری ئه‌و لیکدانه‌وه‌یه‌ ده‌تویته‌وه‌.
ده‌قی قورئان که‌ باس له‌ ژن ده‌کات، رووی ده‌می له‌ پیاوه‌، ته‌نانه‌ت له‌و سووره‌ته‌یشدا که‌ ناوی (ژن)ی لینراوه‌.
له‌ هه‌ر دوو سووره‌تی مانگا زیرینه‌و ئالعومرانیشدا ژن وه‌ک کوتال سه‌رنج دراوه‌. (جیهان کوتاله‌و چاکترین کوتالیش ژنی چاکه‌.) ئه‌مه‌یش گوته‌ی محه‌مه‌د خویه‌تی. نیر سه‌رداری مییه‌و ده‌توانی به‌ ئاره‌زووی خوی لیی بدات، تا ئه‌و راده‌یه‌ی عوسمانی کوری عه‌ففان روقیه‌ی ژنی خوی که‌ کچی محه‌مه‌دیش بوو، له‌ ژیر قامچیدا کوشت.
له‌ روانگه‌ی ئیسلامه‌وه‌ ژن چونکه‌ خوینی له‌به‌ر ده‌روا، له‌ رووی بایولژی و فیزیکییه‌وه‌ له‌ پیاو که‌متره‌، ژن هاوزه‌مان کوتاله‌و مروفیشه‌. خوی ئینسانه‌ به‌لام ئه‌ندامی سیکسی شتیکه‌ شیاوی کرین و فروشتنه‌. ده‌قی قورئان ده‌لیت: (که‌ پیتان رابواردن، کرییان بده‌نی. ئایه‌تی ۲۴ سوره‌تی ژن.)
ناوه‌روکی به‌لیننامه‌ی ژن و میردایه‌تی له‌ ئیسلامدا بریتییه‌ له‌وه‌ی پیاو له‌بری جووتبوون، زیر و دراو به‌ ژن ده‌دات. ماره‌یی ئه‌و نرخه‌یه‌ پیاو له‌بری کرینی ئه‌ندامی سیکسی ژن له‌ ژنومیردایه‌تی هه‌میشه‌یداو له‌بری به‌کری گرتنی هه‌مان ئه‌ندام له‌ ژن و میردایه‌تی سه‌فه‌ریدا ده‌یدات.
حیللی (زانایه‌کی ئایینی سه‌ده‌ی سیزده‌ی زایینییه‌.) ده‌لی:(ماره‌برین: ده‌سه‌لاتی پیاو به‌سه‌ر ئه‌ندامی سیکسی ژنه‌که‌یدا دابین ده‌کات.) پیاو ئه‌گه‌ر ژنه‌که‌ی ته‌لاق داو له‌گه‌لیدا جووت نه‌بوو بوو، نیوه‌ی ماره‌یی ده‌دات.

بەمەدا دیارە مارەیی نرخی کرین و کەلک لیوەرگرتنی ئەندامی سیکسی ژنە. ئەگەر چی کوشتن سزای نیربازییە، کەچی پیاو چونکە کریی داوە، بوی هەیە لە پاشەوەیش سیکس لەگەل ژندا بکات.

پیاو چونکە بە ژنیک تیر نابیت، مافی فرەژنی و ژنی سەفەری و کەنیزەک راگرتنیشی هەیە. (یەکسانی لەم بوارەدا بەوە دابین نابی، ژنیش مافی فرەپیاوی هەبی، وەک لە قوناغی دایکسالاریدا هەیبوو، بەوە دیتە گوری پیاو مافی فرەژنی لەدەست بدات.) ئیسلام چونکە لە کومەلگای باوکسالاریدا سەریهەلداوە، لە راژەی پیاودایەو گەلی جار دەلیی نامەیەکە لە بەرژەوەندی ژیانی ژنومیردایەتی خودی محەمەد نووسراوە، بە تایبەتی سوورەتی ئەلئەحزاب: (کە هەوالی بینینی عائیشەی ژنی لەگەل کاروانچییەکدا بلاوبووەوە، محەمەد یاسای قامچی لیدانی گوری، لەم رووداوەوە دەبی چوار پیاو شایەتی بدەن، ئینجا زیناکەر سزا دەیگریتەوە، پیشتر یەک شایەت بەس بوو.) «٢٥»

لە ئایینی ئیسلامدا، نەک هەر یەکسانی لە نیوان ژن و پیاودا نییە، بەلکو بەپیی دەقی قورئان خوا لەبەر چاوی کالی پیاو ژنی خولقاندووە. (ئایەتی ٢١سورەتی ئەلرووم) غەزالی دەلی: (ئەگەر کرنووشبردن بو غەیری خوا رەوا بوایە، دەبوو ژن کرنووش بو میردەکەیشی بەری.) ئافرەت نەک هەر لە ژنومیردایەتی سەفەریدا مافی سیکس کردنی نییە، بەلکو لە هەمیشەییەکەیشدا، هەست، سوز و ئارەزووی ژن لەبەر چاو نەگیراوە. هەمیشە پیاو بکەرە، ژنیش بەرکار. ژن با بەسواری حوشتریشەوە بوو بی، گەر میردی ئارەزووی کردبی، ناچار بووە داخوازییەکەی جیبەجی بکا. لە ناکوکییە سیکسیەکانی نیوان پیاو و ژندا، پیاو هەم جەمسەریکی ناکوکیەکەیە، هەم دادوەر و بریاردەریشە.

ژنی سەفەری:

جەعفەری سادق دەلی: (ئەو پیاوەم خوش ناوی دەمری و یەکی لە راسپاردەکانی پیغەمبەر جیبەجی ناکا، دەمری و ژنی سەفەری ناهینی.« ٢٦» جەنگاوەرانی ئیسلام دوور لە ژن و زیدی خویان سەرقالی شەر و تالانی و بلاوکردنەوەی ئایین بوون، محەمەد بویە ژنی سەفەری داهینا تا ئەو شەرکەرانە وورەیان هەر بلند بی.

ژنومیردایەتی سەفەری هەر بەکریگرتن و بەکریدانی لەشی یان راستتر ئەندامی سیکسی ژنە بەلام بەشیوەیەکی شەرعی. ئەگەرچی عومەری کوری خەتتاب ژنومیردایەتی سەفەری قەدەغەکردو لە سەروەختی خەلیفەیی ئەودا وەک زینا سەرنج دەدرا، بەلام شیعە پییان وایە ئەوەی محەمەد حەلالی کردبی تا قیامەت حەلالەو بو ئەم (سوزانچیتییە شەرعییە) پشت بەئایەتی ٢٤ی سورەتی ژن« ٢٧» دەبەستن.

لە سەردەمی جاهیلیدا خاوەنقەرز زور جار قەرزاری ناچار دەکرد، لە ریی فروشتنی ژن یان کچییەوە قەرزەکە بداتەوە. ئەگەر چی قورئان بەپیی ئایەتی ٢٣ ی سورەتی رووناکی ئەم کارە دزیوەی قەدەغەکرد، بەلام بە شەرعیکردنی ژنومیردایەتی سەفەری، کە ئەمیش وەک لەشفروشتنی ئاسایی، ژن هەر لە ناچاری ئابوورییەوە پەنای بو دەبات، گیانی بەو نەریتە بەخشییەوە.

(پیاو بە تاقە ژنیک دابین نابی.) ژنی سەفەری وەلامی ئیسلامە بو پیویستییە جنسییەکانی پیاو و ئەلتەرناتیفی ئیسلامە (لای کەم لە ئیران) بو ئەو (بەرەللاییە) جنسییەی ئەوروپا. لە ئەوروپا ژن ئازادە بی پیوەندی ژنومیردایەتی لەگەل پیاودا بژی و ئەو جورە ژیانە وەلامدانەوەی ئاسایی ئارەزووی خویەتی و ژنیش وەک پیاو بکەرە نەک بەرکار.

پیوه ندییه ئازاده جنسییه کانی ئه وروپا، بی خه وش نین، به لام وه ک ژنومیردایه تی سه فه ریی ناکه ونه خانه ی له شفروشتنه وه. له ئه وروپا پیاو بی وویست و ئاره زووی ئافره ت سیکس له گه ل ژنی خویدا بکا، هه مان سزا ده دریت وه ک سیکسی به زور له گه ل نه ناسیکدا کردبی. ئه گه ر چی ژنومیردایه تی سه فه ری شه رعییه، به لام زوربه ی خه لکی ئیران، ئه و ژنه ی شووی سه فه ری بکات، وه ک سوزانی سه رنجی ده ده ن. زانایانی ئایینی ئه م راستییه ده زانن، بویه به نهینی ژنی سه فه ری ده هینن. پاساوی ئه م کاره یشیان به وه ده ده نه وه که ژنی سه فه ری هینان خیره و خیرکردنیش به نهینی پاداشتی زورتره. زوربه ی ئه وانه ی خه ریکی ژنومیردایه تی سه فه ریین، خویندکار و ماموستایانی قوتابخانه ئاینییه کانن. وه ک چون له شاره گه وره کانی ئه وروپا شوین و شه قامی تایبه تی بو دوزینه وه ی ژنی له شفروش هه یه، له ئیرانی ئیسلامیشدا ئه وی به دوای ژنومیردایه تی سه فه ریدا بگه ری روو له مه زارو مزگه وت و شوینه پیروزه کانی مه شهه د، قوم و ره ی ده کا. ئیسلامه ره سه نه کان که سه ردانی مه زاری ئیمامی ره زا ده که ن، مه به ستی سه ره کییان دوزینه وه ی ژنیکی سه فه رییه.

له ژنومیردایه تی سه فه ریشدا وه ک سوزانیتی، پیاو عه ودالی سیکسه و ژنیش پاره. به شه رعیکردنی ئه م سوزانیتییه گه وره ترین سووکایه تییه به ژن ده کری. له هه ر شوینی فیکری زال وه ک ئیرانی ئیسلامی ئاوا سووک سه رنجی ژن بدات، پیاو سووک و ئاسان سیکسی ده ست ده که ویت. له ئیرانی سیبه ری ده سه لاتی ئیسلامدا نه ک هه ر ده لالیکردن بو دوزینه وه ی ژنی سه فه ری ئازاده، به لکو زور میوانخانه ده رگایان بو حه واندنه وه ی(بووک و زاوا) ی سه فه ری له سه ر پشته.

ژن چونکه شوومه،(له کاتی نویژکردندا، ئه ویش وه ک سه گ و که ر، ئه گه ر به به رده متا ره تبوو، نویژه که ت ببره.!) که ئه مه تیروانینی پیغه مبه ری ئیسلام بی بو ژن، ئیدی کوا ده سه لاتدارانی ئیستای ئیران به موو له ریبازی محه مه د لایان داوه، کاتی ژنانی نه یار پیشه کی ئیغتیساب ئینجا ئیعدام ده که ن؟« ٢٨ »

١٩٩٧.٤.٢٩

١ــ میژووی شاری سلیمانی ئه کره می سالحی ره شه به رگی یه که م چاپی دووه م ده زگای روشنبیری و بلاوکردنه وه ی کوردی ١٩٨٧ ل ٤١٤

٢ــ القسوه والصمت کنعان مکیه دارالساقی لندن ط ١ ١٩٩٤ ص ١٥١

٣ــ الابداع من نوافذ الجهنم العنف الاصولی ریاض الریس للنشر ١٩٩٥ لندن ص١٨، ١٩

٤ــ ئاده میزاد له کومه لی کورده واریدا، عه بدول خالیق مه عرووف، به غدا چاپخانه ی دارالجاحظ ١٩٨٥. نووسه ر ئه م کتیبانه ی دیکه یشی بلاوکردوته وه:

ــ ئه نتیکا هه ولیر چاپخانه ی کوردستان ١٩٧٧

ــ ته کنیکار به غدا چاپخانه ی بابل ١٩٨١

ــ دیوانی نالی و کی راسته؟ پروژه ی سه د کتیبی کوردی، به غدا چاپخانه ی الموسسه العراقیه للدعایه والطباعه ١٩٨٤

٥ــ عه بدول وه هاب به یاتی

٦ــ شیعری که ل ، دیوانی شیرکو بیکه س ستوکهولم ١٩٩٥ ب١ ل ٤٤١

٧_ ئیسلام ناسی، عەلی میر فیترووس و سیامەک بابەک ل٤٤
٨_ ئیسلام ناسی ل ٢٢
٩_ الابداع من نوافذ الجهنم ص ٣٠٥
١٠_ نقد الفهم العصری للقران الدکتور عاطف احمد دار الطلیعه بیروت ١٩٧٨ط٢ص ٢٩
١١_ دراسات نقدیه فی ضوء المنهج الواقعی، حسین مروه موسسه الابحاث العربیه بیروت ط٣ ١٩٨٦ ٤٣٦
١٢_ حوار المشرق والمغرب د. حسن حنفی _ محمد عابد الجابری دار توبقال للنشر الدار البیضاء ١٩٩٠ص١٣٨
١٣_ مواجهات السیف والقلم العنف الاصولی ریاض الریس للنشر لندن ١٩٩٥ص ٢٤٣
١٤_ النظام والکلام، ادونیس دار الاداب بیروت ١٩٩٣ ص٥١
١٥_ نواب الارض والسماء العنف الاصولی ریاض الریس للنشر لندن ١٩٩٥ ص ٢٥٣
١٦_ الابداع من نوافذ الجهنم ص ٣٥٧
١٧_ هەمان سەرچاوە ل ٣٥، ٣٨
١٨_ نقد الفکر الدینی د. جلال صادق العظم دار الطلیعه بیروت ط ١ ١٩٦٩
١٩_ النظام والکلام ص ٥٨
٢٠_ ذهنیه التحریم د. جلال صادق العظم ریاض الریس للنشر لندن ١٩٩٢ ص ٣٣١
٢١_ النص، السلطه، الحقیقه د. نصر حامد ابو زید المرکز الثقافی العربی بیروت ١٩٩٥ ص ١٥
٢٢_ ئیسلام ناسی ل ٢١
٢٣_ شیعری نوفالیس فی الحب والحب العذری د. جلال صادق العظم دار العوده بیروت ط٣ ١٩٨١ ص ٧٦
٢٤_ هەمان سەرچاوە ل ٧٥
٢٥_ بەسەرهاتی راستەقینەی ژیانی محەمەد کریستیان مەکاریان سیروان سورانی لە فەرەنسیەوە کردویە بە کوردی، دلانپار هیلسنکی. 1995.12.25
٢٦_ المتعه و الزواج الموقت عند الشیعه د. شهلا حائری شرکه المطبوعات للتوزیع والنشر بیروت ط٣ ١٩٩٥ ص٨١
٢٧_ (فما استمتعتم به منهن، فاتوهن اجورهن.)
٢٨_ بیجگە لەو شوینانەی لە جیی خویاندا سەرچاوەکانیم دەست نیشان کردوون، لە گەلی شوینی دیکەشدا چ راستەوخو یان ناراستەوخو سوودیکی زورم لە کتیبی «المتعه»ی د. شەهلا حائری بە تایبەتی و ئەم کتیبانەی تریش بینیوە:
_ ئیسلام ناسی عەلی فیترووس
_ العنف الاصولی مجموعه من المولفین ٣بەرگ
_النص، السلطه، الحقیقه د. نصر حامد ابو زید.
_ الایدولوجیا العربیه المعاصره عبدالله العروی.
_ المرکز الثقافی العربی بیروت ط١ ١٩٩٥.

****